

Belügyi Szemle 1953–1990: politikai elkötelezettség versus tudomány¹

DEÁK József²

A tanulmány arra keresi a választ, hogy Belügyi Szemle elmúlt évtizedekben megjelent számaiban megtalálható információtömeg elemző-értékelő feldolgozása, hasznosítása hogyan szolgálhatná a közszolgálat, a belügyi igazgatás fejlesztését, a szervezet működését. A folyóiratnak a hazai tudományos életbe való bekapcsolódása, annak szabályaihoz történő illeszkedése napjainkban is hozzájárul a minisztériumi tevékenység tudományos szintű elismeréséhez, népszerűsítéséhez. A rendészeti szaklap propagandaeszközkénti alkalmazása pedig tovább gazdagította a belügyi vezetés lehetőségeit saját törekvéseinek kifejezésére. A folyóirat történetében a kezdetben nyíltan hirdetett politikai elkötelezettség a hatvanas évektől fokozatosan teret engedett a szakmai és a tudományos szempontoknak, de mindvégig akadályozta a magasabb szakmai hatások kifejtését, korszakonként más és más intenzitással.

Kulcsszavak: Belügyi Szemle, közszolgálat, belügyi igazgatás, szakmai és tudományos szempontok

A Belügyi Szemle bekapcsolódása a hazai tudományos életbe

Az 1953 óta megjelenő *Belügyi Szemle* eltelt bő fél évszázadának összefoglalásához jó tükör a lapalapító minisztérium jelenlegi vezetőjének értékelése. Dr. Pintér Sándor, a rendészeti szaklapot méltató gondolataiban kiemelte: „A folyóirat értékes hagyatéket halmozott fel a bűnüldözés napi gyakorlatának követésében, a kriminalisztikai kutatásokban, a jogtudomány és a kriminológia eredményeinek bemutatásában.”³

A Belügyminisztérium Kollégiuma az 1962. április 12-ei értekezletén megvizsgálta a minisztérium médiatermékeinek, folyóiratainak szakmai minőségét, és megállapította, hogy a sajtó eszközeivel jobban kell segíteni a BM előtt álló feladatok színvonalas végrehajtását.⁴

A periodika tudományos rangját jelezte, hogy a neves rendőrségi kutatók az évtizedek során tanulmányaikat a *Belügyi Szemlé*ben jelentették meg. A lap arculatának

¹ A mű a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 azonosító számú, „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” elnevezésű kiemelt projektben működtetett Concha Győző Doktori Program keretében, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem felkérésére készült.

² DEÁK József dr. tanársegéd, NKE Nemzetbiztonsági Intézet, Polgári Nemzetbiztonsági Tanszék, PhD-hallgató, NKE Hadtudományi Doktori Iskola
József DEÁK dr. assitant lecturer, NUPS, PhD student, at National University of Public Service, Doctoral School of Military Sciences
orcid.org/0000-0002-7661-4485, deak.jozsef@uni-nke.hu

³ Deák (2014) 237.

⁴ Deák (2013) 20.

kialakításában részt vettek a rendészettel foglalkozó legjelesebb tudósok, így például Déri Pál alapító szerkesztő mellett kiemelendő Katona Géza és Kertész Imre munkássága. A hat évtized alatt a *Szemle* nemcsak egy jó tudományos szaklappá, hanem igazi szellemi műhellyé vált. Akik itt publikáltak, tudják, hogy álláspontjuk, véleményük olyanokhoz jut el, akik a téma ismerői, szakemberei. Ez a szellemi műhely teret engedett a tudományos vitáknak, szakmailag megalapozott érvek ütköztetésének is, amelynek végül eredménye a rendészeti tudományok fejlődése lett.⁵

Az alapító szerkesztő visszaemlékezéséből kiderül, hogy nem volt egyszerű feladat a tudományos igényeknek azonnal megfelelni, hiszen akkor még nem volt a BM-nek tudományos kutatásokat szervező intézménye. Ehhez át kellett törnie a *Szemle* szerkesztőségének „belügyi misztifikációt”, amihez a külső tudományos élet olyan kiváló embereit vették igénybe, akik a bűnözés elleni küzdelemben szintén érdekeltek voltak. „Mi nem tettünk különbséget a »külsők« és a »belső« között, sem a véleményük igazsága, sem a tiszteletdíjak tekintetében.”⁶

„Természetesen előjáróim mellett mások is felhívtak az első években telefonon, ha egy-egy cikk valamiért nem nyerte meg a tetszésüket, de az ilyen hívásokat udvariasan azzal háritottam el, hogy a következő számban szívesen közlöm az észrevételeit. Mondanom sem kell, hogy ezek a válaszcikkek máig nem érkeztek be a szerkesztőséghez.”⁷

Mindemellett a folyóirat szerkesztői a legnehezebb utat választották, amikor tudatosan olyan lapstruktúrát alakítottak ki, amelyben az állami díjas tudós éppúgy helyt kaphatott, mint a bűnügyi nyomozó, a kriminalisztikai szakértő vagy a közlekedési járőr. Megszámlálhatatlanul sok értékes tapasztalat halmozódott fel ezeken a hasábokon. Ha másért nem, ezért érdemes ott tartani a bekötött példányokat a könyvespolcokon, könnyen hozzáférhető helyen, de leginkább forgatni, hasznosítani!⁸

„Tiszteletreméltó és egyben praktikus az a szerkesztői szándék, hogy a lap hidat alkosson elmélet és gyakorlat, azaz a tudomány képviselői és a végrehajtó állomány tapasztalt szakemberei között. Erről győz meg a folyóirat kítűnő szerzőinek sora, hiszen van közöttük bűnügyi nyomozó és tanszékvezető egyetemi tanár, közlekedési szakember és alkotmányjogász, rendőrségi szolgálatvezető és tudományos főmunkatárs. E lap ad arra lehetőséget, hogy véleményt és információt cseréljenek, hogy megismerjék egymás gondolkodását, hogy az elmélet és a gyakorlat kiegyensúlyozottságában készüljenek feladataik megoldására.” – hangsúlyozta a miniszter asszony.⁹

A *Szemle* szerkesztőségének az volt a véleménye, hogy a folyóiratnak nemcsak formailag kell nyitottnak lennie, tehát természetesnek tekintendő a külső szerzők publikációinak megjelentetése, hanem helyt kell adnia a „hivatalostól” eltérő véleményeknek is. A szerkesztőségben folytatott kerekasztal-beszélgetések során az illetékes rendőrök mellett rendszerint ott ültek a társadalmi, gazdasági, kulturális élet kiemelkedő kép-

⁵ Pintér (2013) 5.

⁶ Déri (2003) 12.

⁷ Déri (2003) 13.

⁸ Korinek (1993) 6.

⁹ Lamperth (2003) 3–4.

viselői is, akik nem „bűncselekmény–tettes–rendőr” szűk kapcsolatrendszerében magyarázták a bűnözést, hanem sokkal szélesebb összefüggésben. „A vitákról megjelent cikkeink váltották ki az olvasók legnagyobb érdeklődését. Merem állítani, hogy mind ebből nemcsak a beosztott olvasók látóköre bővült jelentősen, hanem a rendőri szakágak vezetőié is. Sajnos ez a gyakorlatban csak nagyon akadozva valósult meg.” – zsörtölődött utóbb Déri Pál.¹⁰

Az ilyen célok megvalósítása során, nem lehetett félúton megállnia a szerkesztőség munkatársainak. A viták hevében felvetődött „hivatalostól” eltérő véleményeket, az új vagy rehabilitálandó tudományok felszínre hozását és a körülírás helyett nevüknek ki mondását előbb-utóbb kikényszerítették a résztvevők.

„Mi használtuk térségünkben sokszor először – ha jelzővel is – a kriminológia szót, a szociológiát, a pszichológiát, a kibernetikát, az informatikát, a prognosztikát, a szervezéstudományt és sok más új tudományt, mert a felvetődött problémákra nem lehetett másképp objektív választ adni. Le kell szögezmem, hogy szerkesztési elveinket, amely a tények kendőzetlen felvetésének igényén, a hibák, hiányosságok sokoldalú megközelítésén alapult, gyakran áldozatokkal járó küzdelemben kellett megvédenünk. Egy szerkesztőségnek azonban – ha az nem elv nélküli, bürokrata lelkületű emberekből áll – az ilyen hátrányokat, otromba beavatkozásokat – amelyeknek mértéke a történelmi helyzettől függött – egy jó újság, folyóirat, vagyis az olvasó kedvéért mindig vállalni kellett és kell!”¹¹ – szögezte le a volt főszerkesztő.

A fontosabb, a lakosság vagy az állomány szélesebb körét érintő, a szerkesztőség által kezdeményezett viták, valósággal „vitték” a folyóiratot. A felvetődött, megoldásra váró problémákról ezek a viták gyakran 6–8 hónapig, sőt tovább is eltartottak. Csupán a vitaindító cikket és – az átfutási idő miatt – az első választ szervezte meg a szerkesztőség előre. Ha eltalálták – és általában ez sikerült –, hogy mi is érdeklí az olvasót, akkor a továbbiakban ment minden a maga útján. A vitában egyenrangú félként szólaltak meg, cáfolták vagy támogatták egymást a beosztásuktól és rendfokozatuktól függetlenül a Fórum és a Reflexió rovatokban jelentkező szerzők. A vita hevében megismerve a különböző koncepciók előnyeit és hátrányait formálódtak a vélemények, és megteremtődött egy egységes állásfoglalás, valamint a végrehajtás lehetősége. Igaz, hogy sok minden csak lehetőség maradt, de az olvasók új ismeretekhez, felismerésekhez is jutottak. Például ki hinné el, hogy egy fegyveres testület folyóiratában jelent meg a rendőrök intézkedési készségéről folytatott vitában a következő szöveg: „...rendszerint más a helyzet, ha valamilyen vezető beosztású emberrel vagy annak beosztottjával, legtöbbször gépkocsivezetőjével szemben intézkednek. Ilyenkor a feljelentést még meg sem írták, de már szól a telefon a járástól, vagy sokszor egyenesen a megyétől.”¹²

Meg kellett tehát teremteni a belügyi vezetés és a végrehajtás közötti őszinte, nyílt, rendszeres együttgondolkodást. Ennek feltételeit csak úgy tudta a szerkesztőség megvalósítani, ha a folyóiratban átlépi a fegyveres testületeknél nélkülözhetetlen

¹⁰ Déri (2003) 7.

¹¹ Déri (2003) 7.

¹² Déri (2003) 7–8.

alá- és fölérendeltség szigorúan őrzött határait. Ezért foglaltatta be a *Belügyi Szemlé*-ről készült belügyminiszteri parancsba, hogy minden szerző rangjától és beosztásától függetlenül egyenlő jogokkal rendelkeznek, ezt a jogot senki nem sértheti meg. A parancsot bírálni nem lehet, de a gyakorlatban megmutatkozó fogyatékoságaira mindenki felhívhatja a figyelmet. „Megteremtettük tehát a szólás szabadságát, amely nélkül egy folyóirat az olvasók szemében csak reklámkiadvány, amelynek nincsen semmi hatása, sőt kontreminalja [ellenakcióval meghiúsítja – D. J.] a kiadó helyes célkitűzéseit.”¹³

Néhány példa a szerkesztőség által, a szakfolyóirat hasábjain kezdeményezett vitára: Nyomozzon-e a körzeti megbízott? – ez volt a kérdés 1986-ban. Miként alakult a városi kapitányságokhoz beérkezett feljelentések sorsa 1974-ben? Mit írt a belügyi tájékoztatásról az alapító főszerkesztő, Déri Pál 1965-ben? (Azt írta, hogy a tájékoztatás a rendőrségnek nemcsak joga, de kötelessége is. Ez a ma már ártatlannak tűnő kijelentés akkor Dérinek csaknem az állásába került – D. J.)

„Szakmai kérdések, amelyek ma is alapos elemzést igényelnek, és mostanság ez már kockázat nélkül megtehető –, ezeknek is tárháza a *Szemle*. Lehetne névsort összeállítani a fiatal, pályakezdő rendőrökről és határőrökről, akik egykoron írt cikkeikkel bizonyították tehetségüket, írásaik révén váltak elismert belügyi szakemberekké, ma pedig a rendőri vagy a határőrségi vezetés fontos posztjain szolgálnak. Azt is célszerű tudni, hogy volt idő, amikor a nagy tudományos problémák mellett szinte egyedül ez a folyóirat vállalta fel a rendőrök érdekvédelmét. Először a *Belügyi Szemlé*ben lehetett olvasni a gyenge felszerelésről, a rossz kiképzésről, a túrheterlenül alacsony fizetésekről, és mindezt a nyolcvanas évek közepén írták, amikor a minisztérium szakmai vezetése a nyilvánosság előtt még hallani sem akart a gondokról.”¹⁴

A *Belügyi Szemle* szerkesztősége a lap további évtizedeiben is próbált igazodni a Rendészeti Hivatal vezetője (1993-ban dr. Korinek László – D. J.) által a negyvenedik évforduló által megszabott célokhoz. Eszerint a lap legyen továbbra is nyitott minden értékes gondolat, a rendészeti szolgálat területeinek jövőjét építő valamennyi tudományos felismerés számára, és őrizze meg azt a belső szerkezetét, amellyel egyszerre képes szólni a kutatóhoz és a közrendvédelmi járőrhez. Őrizze meg négy évtized eredményeit, és az ideológia béklyóit levetve legyen jobban, mint eddig, egyszerre a rendészeti szakmák mással nem helyettesíthető fóruma és tudományos műhelye.¹⁵

Közszolgálat-fejlesztés a *Szemle* hasábjain – összehasonlító elemzés a hasonló tematikájú jogi szakfolyóiratokkal

A *Belügyi Szemle* hosszú éveken, évtizedeken át a büntetőtudományoknak egyik legfontosabb orgánuma volt. Gödöny József, Gönczöl Katalin, Irk Ferenc, Katona Géza, Kertész Imre, Kilényi Géza, Király Tibor, Pusztai László, Schmidt Péter, Szabó András, Szamel Lajos cikkei már a rendszerváltás előtti évtizedben az idegen eszmeiséget levet-

¹³ Déri (2003) 12.

¹⁴ Korinek (1993) 6.

¹⁵ Korinek (1993) 7.

ni kész, az európai jogi kultúra legjobb hagyományait őrző tudományos közélet becses darabjai voltak. Kár lenne elfeledkezni róluk! Annál is inkább, mert nekik és kutató-társaiknak köszönhető, hogy a pártállam büntetőjog-alkalmazása nem vált az önkény martalékává.

„A rendőrségi szakembereknek és a büntetőjogászoknak egy egész nemzedéke nőtt fel ezeken az emberség diktálta tanításokon, amelyekből erőt meríthettek becsületük megőrzéséhez, és ahhoz is, hogy most megállják a helyüket a jogállami Magyarország bűnüldözői és igazságszolgáltatási kötelezettségeinek a teljesítésében. Mert például kriminológiát e folyóirat szacikkeinek a forгатása nélkül ma sem művelhet senki eredményesen Magyarországon.”¹⁶

De állhat itt példaként Király Tibornak a kriminológiai cikkekhez hasonlóan nívós, a korszakot összefoglaló büntetőeljárás-jogi cikke is: „A »szocialista« büntetőeljárás-jog eszmeileg egységes folyamata több, legalábbis két fő szakaszra bontható. Az első az unifikációé, amikor az eljárási kodifikáció arra irányult, hogy a bíróságon a különböző súlyú ügyekben is egyféle eljárás folyjék, abból a gondolatból kiindulva, hogy az elveknél minden ügyben egyformán kell hatályosulniuk. Ez a folyamat az 1951. évi törvényben teljesedett ki, amikor is a büntett-vétségességességének után (1950) az eljárás is egységesíthető volt. (A fiatakorúak, a katonák büntetőeljárás-joga, a magánvádas eljárás azonban mindig kívül maradt az egységesítési tendenciákon.) Ezután megkezdődött a második szakasz, amelyre 1966-tól (lásd a 16. számú tvr.-t) mind erőteljesebben a differenciálásra való törekvés a jellemző. A ma még hatályos büntetőeljárás-jognak egyik jellemvonása éppen a különféle szempontok (a cselekmény súlya, a terhelt személye stb.) alapján kialakított eljárási változat. A kodifikáció ötödik korszaka 1989-ben kezdődött.”¹⁷

A továbbiakban a cikkből megtudhatjuk, hogy a büntetőeljárás-jognak mindig, mindenütt – hacsak nem akar a féktelen elnyomás eszközévé vagy a bűnöző tehetetlen bűnpártolójává lenni – kényes egyensúly megteremtésére kell törekednie. Biztosítania kell egyfelől a társadalmat arról, hogy felelősségre vonják azokat, akik a büntetőtörvénybe ütköző módon szegték meg a társadalom normáit. Másfelől biztosítania kell a polgárokat, hogy a bűnözők elleni fellépés során a hatalom nem korlátozza a jogait alaptalanul és mértéktelenül, valamint nem zaklatja őket lépten-nyomon. A két érdek összehangolásának, egyensúlyban tartásának művészi megalkotásával formálható meg az eszményi büntetőeljárás-jog.¹⁸

A Büntető perrendtartás (Bp.) 2. §-a ugyan ünnepélyesen megfogalmazta a személyi szabadság biztosítékait, és az előzetes letartóztatásáról szóló szabályok is korrektül hangoztak, mindössze arról nem volt szó, hogy a letartóztatott hozzátartozóját értesíteni kell a letartóztatásról és hollétéről. Hosszú időre eltűnhetett az ember, nem tudni, hová.¹⁹

¹⁶ Korinek (1993) 6–7.

¹⁷ Király (2003) 18.

¹⁸ Király (2003) 18–19.

¹⁹ Király (2003) 19.

A törvénytelen perek nemcsak azért voltak törvénytelenek, mert koholt vádak alapján folytak, hanem azért is, mert bennük, félretéve a büntetőeljárás minden garanciális szabályát, „megengedhetetlen eljárási módszereket” alkalmaztak.²⁰

Hasonlóságok és különbözőségek az *Állam és Igazgatás*, valamint a *Belügyi Szemle* folyóirat fejlődésében

Az 1949. május 1-jétől megjelenő hasonló arculatú *Állam és Igazgatás* folyóirat a korszak jellemzőiből is következő fejlődés csaknem ugyanazon lépcsőfokain haladt, mint az alábbiakban láthatjuk. Egyebek mellett a *Belügyi Szemlé*hez hasonlóan nagyratörő célokat tartalmazó, valamint a rendszer működését illetően a megengedett határok közt kritikus és a lap kezdeti lépéseivel kapcsolatosan mértéktartóan önkritikus hangvételt illetően is.

„A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének júniusi és októberi határozatai, az új kormányprogram végrehajtása fokozottabb követelményeket támaszt tanácsainkkal szemben. Az *Állam és Igazgatás* eddigi munkája során igyekezett ugyan a gyakorlati élet követelményeinek megfelelni, azonban ezt csak részben sikerült megoldania. Nem elég élesen és nem elég világosan vetettük fel azokat a kérdéseket, amelyeket pedig az élet, a gyakorlat félreérthetetlenül megjelölt. Nem elég bátran és ugyanakkor nem elég építően bíráltunk. Sokszor csak a »sorok között« mutattunk rá a hibákra és különösen nem vetettük fel a hibák megoldásának módszereit. Nem jelöltük meg a fejlődés helyes irányát. Nem figyeltünk fel eléggé az egészséges, helyes kezdeményezésekre, nem harcoltunk azok általánosításáért. Pedig ez az elmélet feladata.”²¹

Természetesen az *Állam és Igazgatás* folyóiratnak a *Szemlétől* eltérően nem pusztán egyetlen, a Belügyminisztérium és az alá tartozó rendőrség, állambiztonsági szervek, határőrség, tűzoltóság, büntetés-végrehajtás új szervezetét, működését kellett szolgálnia, hanem a korszak egész magyar államszervezetét, közigazgatását: „Államunk, államszervezetünk és közigazgatásunk új jellegének megfelelően új közigazgatási szakirodalmat kell létrehozni. Meg kell ismernünk az állam igazi tartalmát, az államok igazi funkcióit, az új államapparátus sajátosságait... Elsőrendű kötelességünk felmérni országunk államberendezkedésének mai helyzetét, mai adottságát, a hibákat, az előttünk álló közvetlen problémákat és mindezt összhangba kell hozni a népi demokrácia általános igényeivel.”²²

Az *Állam és Igazgatás* hasábjain közölt, a Magyar Jogász Szövetség 1955–56. évi pályázati felhívásából kiderül, hogy a *Szemle* mellett a korszak jogi folyóirataiban is próbáltak kellő hangsúlyt fektetni a büntetőjog fejlesztésére, ezzel is elismerve azt a *Szemlében* szintén többször hangsúlyozott gondolatot, hogy a bűnözés elleni küzdelem nem pusztán belügyi, rendőrségi feladat:

²⁰ Király (2003) 20.

²¹ *Állam és Igazgatás* szerkesztőségi cikke (1953) 605–606.

²² *Állam és Közigazgatás Szerkesztőbizottsága* (1949) 2–3.

„Tanulmány a büntetőjog köréből.

1. A motívumok szerepe a büntetés kiszabásában.
2. A garázdaság büntette a szovjet és a magyar jogban.”²³

Az *Állam és Igazgatás* szándékai szerint szintén teret kívánt adni a szakmai vitáknak, persze az „elvi tisztaság” számukra is előírt korlátok lehetőségei között: „A sok új probléma különféle megoldási lehetőségeket vet fel, ezért szükségesnek tartjuk, hogy a lap teret adjon vitáknak is. Nagyon éberrel kívánunk ügyelni az elvi tisztaságra, de nem gátoljuk, hanem ösztönözzük íróinkat a problémák merész felvetésére és a megoldási javaslatok kidolgozására.”²⁴ – biztatták a jövő szerzőit.

A rendszerváltást közvetlenül megelőző időszakban, az *Állam és Igazgatás*ban is egyre nagyobb teret kaptak a politikai rendszer reformjával kapcsolatos viták, állásfoglalások, gondolatok: „A köztársasági elnöki funkció kialakításának csak akkor van értelme, ha az Elnöki Tanács egyetlen nem kívánatos jelensége sem fog újra megjelenni e jogintézményben.”²⁵ – vélte a szerző.

Az Elnöki Tanács intézményével kapcsolatban a *Belügyi Szemle* már 1987 szeptemberében közölt egy interjút Kilényi Gézával, az MTA Államtudományi Kutatások Programirodájának vezetőjével, aki sürgette a parlament valódi törvényhozó szerepének helyreállítását, az Elnöki Tanács törvényhozásban birtokolt általános helyettesítési jogkörének megszüntetését, a kormányzati munka tartalmi megerősítését, a tanácsrendszer önkormányzattá alakítását.²⁶

A magyarországi politikai reform egyik fontos kérdése a különböző érdekpártikularitásokat közvetítő érdekképviseleti szervezetek részvétele a kormányzati akarat kialakítási folyamatokban.²⁷

A *Belügyi Szemle* szerkesztősége, ha nem is a kormányzat, hanem a Belügyminisztérium szintjén, az érlelődő, bontakozó reformfolyamatok áramában érzékelte, meglátta az érdekképviselet hiányát, e szerep jelentőségét.

Az *Állam és Igazgatás* más feladataiból adódóan a *Szemlénél* részletesebben számolt be a reformfolyamatok állásáról, a politikai-társadalmi véleményformálás, -alakulás jelentősebb eseményeiről, például a tervezett új alkotmánnyal kapcsolatban.

„A tudományos ülésen felmerült problémák is hasznos adalékok lehetnek az új alkotmány koncepciója körül kibontakozó társadalmi vitában” – mutatott rá az elismert szakember.²⁸

A tudományos közigazgatási szakfolyóirat írásaiban is mindinkább tükröződött, hogy a hazai bűnügyi helyzet romló mutatóinak, trendjeinek, tendenciájának javítása nem lehet pusztán rendőrségi feladat. A fővárosi gyermek- és ifjúságvédel-

²³ Szerkesztőségi cikk (1955) 756.

²⁴ Szerkesztőségi cikk (1959) 2.

²⁵ Páricsi (1989) 302.

²⁶ Korinek (2012) 14.

²⁷ Tölgyessy (1989) 408.

²⁸ Ijjas (1989) 563.

mi munkaértekezlet a két hivatásos pártfogó kísérleti munkája alapján állást foglalt a pártfogó-felügyeleti feladatok hivatásos ellátásának szükségessége mellett, de úgy, hogy ez megvalósítsa az állami és a társadalmi segítség összhangját.²⁹

Érdekességként idekiváncozik a jelen KÖFOP-pályázattal összefüggésben, a kormányzati ágazati stratégiák közül a Magyary Zoltán közigazgatás-fejlesztési program névadójával kapcsolatban a *Belügyi Szemlé*ben is rendszeresen publikáló dr. Szamel Lajos 1974 áprilisában megjelent megállapítása, miszerint: „A magyar polgári közigazgatás-tudomány legnagyobb hatású, külföldön is elismert egyénisége Magyary Zoltán volt.”³⁰

A Magyar Jog, a Jogtudományi Közlöny és a Belügyi Szemle az államrend, a hazai jogfejlődés, jogalkalmazás szolgálatában

Az 1954. január 1-jével alapított *Magyar Jog és Külföldi Jogi Szemle* tudományos folyóirat lapindító gondolatai sok vonatkozásban hasonlóak a *Rendőrségi Szemle* beköszöntő cikkéhez, például a jog tiszteletben tartásával kapcsolatban.

Az új szakasz politikája nagymértékben megnövelte a jog szerepét és a jogászai munka jelentőségét. A jog tiszteletben tartása és a jogászai munka megbecsülése terén is új helyzetet teremtettek a kormányprogramban meghatározott elvek, valamint a Magyar Dolgozók Pártja II. Kongresszusának határozatai.³¹

A *Magyar Jog*nak az a különösen fontos és megtisztelő feladata, hogy hónapról hónapra lépést tartson az igazságszolgáltatásunk munkájával, időről időre felismerje azokat a legfőbb feladatokat, amelyek jogszolgáltatásunk terén felmerülnek, és ezek minél eredményesebb megoldását a tájékoztatás, a véleménynyilvánítás és a bírálat eszközeivel segítsék elő. A jelenlegi időszakban például azt kell a legfontosabb feladatának tekintenie, hogy a társadalmi tulajdon védelmében, az állami rend és fegyelem erősítésében és az állampolgárok javainak a megóvásában támogassa az igazságszolgáltatás munkájának eredményességét mind a bíróságok munkájának eredményességével, mind a bíróságok büntető gyakorlatának figyelemmel kísérésével, mind pedig a bűnüldözés egyéb kérdéseinek feltárásával.

„A *Magyar Jogot* azzal indítjuk útjára, hogy minden magyar jogászt segítsen jogászai feladatainak legszebb jogászai hagyományainkhoz méltón és nagyszerű feladataink szolgálatában minél teljesebben betöltse.” – hangsúlyozta Erdei Ferenc.³²

„A demokratikus és haladó jogászok feladata, hogy a törvénytértek leleplezésével érveket adjanak az imperialista burzsoázia elleni harcban a legszélesebb tömegmozgalmak részére.” – szólalt meg egy „más hangszerelésű” szólam.³³

²⁹ Gábor (1969) 1141.

³⁰ Szamel (1974) 296.

³¹ Erdei (1954) 1.

³² Erdei (1954) 2.

³³ Vas-Zoltán (1953) 424.

Különös, de Déri Pálnak, a *Belügyi Szemle* főszerkesztőjének éppen a szocialista törvénysértések leleplezése miatt támadt komoly bonyodalma. A skandalum mindjárt a folyóirat közvetlen jogelődjének számító, 1953-tól megjelenő *Rendőrségi Szemle* negyedik számának megjelenésekor következett be.

„A Szovjetunióban lelepleződött, hogy az úgynevezett »terrorista orvoscsoporthoz« gyalázatos koncepció szüleménye volt. Én ezen annyira felháborodtam, hogy az áprilisi szám vezércikkét én írtam; »A szocialista törvényesség sérthetetlen« címmel.”³⁴ A megjelenés estéjén a politikai nevelő osztályra hívták, ahol az osztályvezető-helyettes mellett megjelent a Központi Bizottság adminisztratív osztály helyettes vezetője és egyik munkatársa is: „Ön különböző korszakokat ragadott ki a cikkben a Szovjetunió történetéből, és ezzel nemcsak megzavarja, hanem »demoralizálja a rendőrséget« – szolt a vád ellenem, és ezt a tényt vagy negyedóra hosszan bizonygatták különböző helyről vett idézetekkel. Nem volt más választásom, mert éreztem a »vita« enyhén szólva negatív végkimenetelét, mint hogy utolsó érvként elmondjam, nem mindenki így ítéli meg a cikkemet. Erre kíváncsian felnéztek. Nemrég értesültem arról, válaszoltam, hogy a belügyi szovjet főtanácsadó elolvastatta a cikkemet, és azt üzente az egyik tolmácsával, hogy gratulál, és máskor is ilyeneket írjunk.”³⁵

Közvetlenül a rendszerváltás után dr. Korinek László, a BM Rendészeti Hivatalának elnöke szerint a *Belügyi Szemle* szerkesztői és szerzői a fizikai-szellemi megszállás viszonyai közt is képesek voltak a rendészet legjobb hagyományainak megőrzésére. A folyóirat helyt adott a pártideológiát levető tudományos teljesítményeknek, hasábjaira a szakmai tisztesség visszacsempészte a humanista büntetőjog hazai és nemzetközi értékeit akkor is, amikor ezt a jogot egy kegyetlen diktatúra a végletekig lejáratatta.³⁶

Törvényesség (akkor is, ha ehhez mindig hozzá kellett illeszteni a „szocialista” jelzőt), emberi jogok, Nyugat-Európa büntetőjogi integrációja: mindezekről csaknem húsz éve rendszeresen publikáltak a belügyi folyóiratban. Nem csoda tehát, hogy a rendőrtudományok nyugati szakemberei ismerték, becsülték a *Szemlét*, és szívesen hivatkoztak a megjelent írásokra.³⁷

A *Belügyi Szemle* kiváló fórumává fejlődött a kriminalisztikának, a jogalkalmazásnak, a kriminológiának, a vezetéseleméletnek és a nemzetközi tapasztalatcserének is. Tekintélyt, megbecsülést vívott ki magának e tudományágak hazai és külföldi művelőinek körében egyaránt.³⁸

A *Magyar Jogban* Markója Imre, az igazságügy-miniszter első helyettese tollából 1969-ben született írás: *Büntető jogpolitikánk és a büntetőjog kodifikációja*³⁹ címmel jegyzett, korabeli figyelemre méltó gondolatsora is igazolta a *Belügyi Szemle*ben bő három évtized múltán a Király Tibor tollából megjelent esszé⁴⁰ tudományos értékét.

³⁴ Déri (2003) 10.

³⁵ Déri (2003) 11.

³⁶ Korinek (1993) 1.

³⁷ Korinek (1993) 6.

³⁸ Kovács-Toldy (1973) 5.

³⁹ Markója (1969) 265.

⁴⁰ Király (1993) 17–35.

A *Magyar Jog* szerkesztőbizottsága az elmúlt tíz esztendő alatt következetesen törekedett arra, hogy fórumot biztosítson elsősorban a gyakorló jogászok számára a magyar jogi élet legkülönbözőbb jelenségeiről és kérdéseiről kialakult személyes nézeteik kifejtésére. A *Magyar Jog* szabad vitafóruma a jogászoknak mindkét fogalom legátfogóbb értelmében. A lapban közzétett számtalan vitacikk bizonyítja, hogy a szerkesztőbizottság sohasem helyezkedik a „megfellebbezhetetlen igazság” hibás álláspontjára, minden irányban és minden vonatkozásban elősegíti a bíráló szellem fejlődését.⁴¹

A *Belügyi Szemle* jubileumi évfordulós számaiban megjelent belügyminiszteri köszöntők, méltatások szintén jelentős értékűként említették a rendészeti tudományos szakfolyóirat hasábjain biztosított vitafórumok írásainak köszönhetően létrejött tudományos elméleti megállapításokat, az ehhez igazodó gyakorlati megoldásokat.

Ez a szellemi műhely teret engedett a tudományos vitáknak, a szakmailag megalapozott érvek ütköztetésének, amelynek végül eredménye a rendészeti tudományok fejlődése lett.⁴²

A rendszerváltást közvetlenül megelőző, 1989-ben született megállapítás utal a szocialista állam fennenn hirdetett jogegyenlőségének évtizedeken át megoldatlanul görgetett mély hiányosságainak egyikére is. Dr. Tóth Mihály osztályvezető ügyész tollából olvashatjuk: „A vizsgálat alapján úgy ítéljük meg, hogy a hatóságok a védelem jogaival kapcsolatos kötelezettségeket javuló színvonalon teljesítik.”⁴³

Pedig a tartalmát tekintve szintén jogi témájú társfolyóirat, az 1946. január 1-jén újraalapított *Jogtudományi Közöny* már az 1953-ban megjelent első külföldi mellékletében az ügyvédségre vonatkozó hatályos jogszabályok közül a Csehszlovák Köztársaságból hat jogszabályt, a Lengyel, a Román és a Bolgár Népköztársaságból kettőt-kettőt közölt.⁴⁴

Utalva arra, hogy a frissen létrehozott népköztársaságokban az ügyvédség működésének újraszabályozása nem kevés gondot jelentett. De nem a szocialista politikai berendezkedés működésének alapjaiban találták (a kor viszonyai között nem is igen kereshették – D. J.) meg a kiváltó okot.

„A burzsoa erkölcsök, a burzsoa tudatmaradványok, a burzsoa szemléleti mód mélyen gyökerező akadályai a szocialista védelem és az új típusú védők általános kialakulásának.”⁴⁵

A védelem megoldatlanságának korabeli problémája tükröződött a *Belügyi Szemlé*-ben is. Az 1956-ot követő szabadabb légkör⁴⁶ jele volt, hogy könyvismertetés jelent meg Király Tibor *A védelem és a védő a büntető ügyekben* című munkájáról,⁴⁷ hisz: „A védelem és a védői működés nélkülözhetetlen a szocialista törvényesség megvalósulása érdekében.”

⁴¹ Benedek (1964) 4.

⁴² Pintér (2013) 5.

⁴³ Tóth (1989) 353.

⁴⁴ Cikkyűjtemény (1953) 2.

⁴⁵ Olti (1953) 428.

⁴⁶ Deák (2017) 346.

⁴⁷ Király (1963) 90.

Szerzője még fél évszázad múltán is kitért a *Szemlében* közölt egyik cikkében erre a hiátusra: „A hazai viszonyok között például a Büntető perrendtartás nem ismerte a nyomozásban a terhelte nyilvánítást, vagyis a terhelt kötelező tájékoztatását arról, mi miatt folyik ellene az eljárás. Ha ehhez hozzávesszük, hogy a nyomozásban nem volt a védelem kötelező, hogy a terhelt kihallgatásánál a védő nem lehetett jelen, akkor a terhelt meglehetősen kiszolgáltatott helyzete világossá válik.”⁴⁸

A *Jogtudományi Közlöny* lehetőségei és hivatása szerint szintén síkra szállt az 1956-os forradalmat követő megtorlások során is az – ugyan „szocialista” – törvényesség betartásáért.

„Persze ha a törvény mást mond, mint amit a mögötte – a javaslat mögött – meghúzódo szándék célzott, nyilvánvalóan a törvényt kell alkalmazni.”⁴⁹

Már a rendszerváltozás előtti '80-as évek jogi viszonyai tárulnak fel a *Jogtudományi Közlöny* 1984. októberi számában a *Belügyi Szemle* oldalain is gyakran publikáló dr. Diczig István rendőr ezredes tanulmányának gondolataiból. „A bűnözés megelőzéséhez fűződő társadalmi érdek a politikai döntésekben, a jogalkotásban és a jogalkalmazásban is kifejezésre jut. Különösen az 1960-as évek közepétől indult meg intenzív – a bűnözés megelőzésére irányuló – jogalkotási tevékenység.”⁵⁰ A cikk zárómondataiban olvashatjuk, hogy a bűnözés megelőzése társadalmi feladat. Ha valamennyi állami, társadalmi és gazdasági szerv a lakosság széles körű támogatásával teljesíti feladatát, az eredmény nem marad el.⁵¹

Az említett intenzív jogalkotási tevékenység egyik termékeként született és jelent meg Ádám Antalnak a politikai rendszer alapjait érintő tanulmánya a szocialista alkotmányosság gyakorlatának problémáiról.⁵²

Már közvetlenül a rendszerváltás hangulatát idézi Hevényi Attila, a Rendőrtisztviselői Főiskola főiskolai adjunktusának reflexiója Szabó Andrásnak a büntetőjog reformjáról született írására: „A büntetőjognak nem szabad alattvalóként szolgálnia a közérdeket...” olvasható a cikkben. „Szerintem viszont a büntetőjognak – és közvetítőjének – bizony alattvalóként kell szolgálniuk társadalmunk tagjait.”⁵³

A *Belügyi Szemle* által is meginterjúvolt dr. Kilényi Géza cikke pedig lényegében a két hónap múltán kikiáltott Magyar Köztársaság alkotmányos működése egyik fő kérdésének jogi megoldásához kívánt nemzetközi kitekintéssel hozzájárulni: „A hangsúlyozottan vázlatos nemzetközi jog-összehasonlítással egyetlen célom volt: alapot teremteni a vitához és elősegíteni, hogy megismerhessük ne csupán egymás véleményét, hanem azokat a saját nemzeti megoldásokat is, amelyekkel az egyes népek gazdagították valamennyiünk közös kincsét: a jogállam eszmerendszerét.”⁵⁴

⁴⁸ Király (2003) 20.

⁴⁹ Habermann (1957) 73.

⁵⁰ Diczig (1984) 835.

⁵¹ Diczig (1984) 844.

⁵² Ádám (1969) 5.

⁵³ Hevényi (1989) 445.

⁵⁴ Kilényi (1989) 8.

A rendészeti szaklap mint a belügyi igazgatást és a szervezet működését segítő propagandaeszköz

A kezdetek a Rendőrségi Szemle (1953–1962) időszakában

Az 1953-as évvel együtt színre lépő 98 oldalas *Rendőrségi Szemle* szerkesztőbizottsága szerint a *Szemle* egyik nagy feladata az, hogy a rendőri munka döntő ágaiban irányt szabjon a mindennapi tevékenységnek; a Népköztársaságunk törvényei alapján mutasson rá a szocialista törvényesség mindenkori feladataira, hogy a társadalom építésének soron következő lépésében erre irányuljon a törvényesség éle, a fő csapásiránya. Gondosan kell elemeznie, ezért a törvényekből és a rendelkezésekből reánk háruló feladatokat, hogy felfújt frázisok nélkül, a való tényeknek megfelelően építse a rendőrség munkáját.⁵⁵ Továbbá, hogy kielégítse a tanulni vágyók igényeit, s egyúttal harcoljon az elméleti ismereteket – magát a tanulást – lebecsülők ellen.⁵⁶

A folyóirat a havonta megjelenő lapszámainak köszönhetően mind jobban beágyazódott a szervezet tevékenységébe. Az első évi működésének értékelése szerint a lap: „Helyesen mutatott rá... azokra a gyakori hiányosságokra, amely [sic!] a bűnüldözés tudományos és technikai módszereinek lebecsülése terén tapasztalható egyes szerveknél.”⁵⁷

A *Rendőrségi Szemle* fennállásának ötödik évfordulója kapcsán olvasható, hogy: „Rendőrségünk ez alatt gyors fejlődésen ment át, szervezeti, munkamódszerbeli változások tarkították a mindennapi megszokottságot és külön gyorsította az idő múlását az ellenforradalom időszaka... ez a viszonylag gyorsan eltelt öt év elegendő volt ahhoz, hogy ez a folyóirat, a rendőri munkának és a rendőri életnek ez a teljesen új hajtása megizmosodjék, meggyökeresedjék.”⁵⁸

Ekkor még nem lehetett előre látni, hogy a „gyors fejlődés, a szervezeti és munkamódszerbeli változások” tarkítani fogják a *Rendőrségi Szemle* életét, sorsát is...

A *Rendőrségi Szemle* megalakulását övező, majd az 1956-os forradalomba torkolló belpolitikai helyzet is lényegesen megváltozott a kádári leszámolás utáni konszolidációnak köszönhetően: „...pozitív üzenettel bírt és a további társadalmi megbékélést szolgálta az 1962 novemberében tartott MSZMP VIII. kongresszusa határozatának azon kitétele, miszerint »nincsenek olyan osztályok vagy számottevő társadalmi rétegek, amelyeknek az érdekei ellentétesek lennének a szocializmussal«.”⁵⁹

A *Rendőrségi Szemle* fennállása során hozzájárult sok jelentős elvi, elméleti és gyakorlati kérdés alaposabb megértéséhez, ezáltal hasznosan segítve a belügyi dolgozókat feladataik minél magasabb színvonalú teljesítésében. A *Rendőrségi Szemle* tízéves fennállása után 1962. december 31-én megszűnt, átadva helyét – feladatai magasabb

⁵⁵ Előszó (1953) 4.

⁵⁶ Deák (2014b) 356.

⁵⁷ Deák (2014b) 358.

⁵⁸ Horváth (1958) 3.

⁵⁹ M. Szabó (2008) 13.

szinten történő továbbfolytatójának – a BM. Tanulmányi és Módszertani Osztály kiadásában megjelenő *Belügyi Szemlének*.⁶⁰

Kiteljesedés a Belügyi Szemlében 1963–1990

A *Belügyi Szemlé*t létrehozó korabeli parancs szerint: „1963. január hó 15-től a jelenlegi »Rendőrségi Szemlé«-t a *Büntetés-végrehajtási Szemle* és a *Testnevelési és Sport Szemle* megszüntetése mellett egységes belügyi szemlévé kell fejleszteni. Az új folyóirat neve »*Belügyi Szemle*«.”⁶¹

A *Belügyi Szemlé*t elindító lapszám beköszöntő anyaga szerint a *Belügyi Szemle* akkor végez jó munkát, ha „...bátran harcot indít az elavult nézetek, maradi gyakorlat, hibás módszerek ellen és pártosan állást foglal a mindennapi életünkkel lépést tartó, a tudományos eredményeket figyelembe vevő módszereknek eljárásoknak és modern technikai eszközöknek a belügyi munka széles területén történő bevezetése mellett.”⁶²

A folyóirat *Belügyi Szemlére* keresztelése világosan utalt arra, hogy ezután a publikációival a Belügyminisztérium valamennyi szolgálati ágát és feladatkörét át kívánja fogni: a bűnüldözést, a közrendvédelmet, a közlekedést, az igazgatásrendészetet, a személyügyet, a pénzügyi és anyagi gazdálkodást, az oktatást, a tudományos munkát. Felvállalta a határőrség és a tűzoltóság cikkeinek közlését is. Szakmai folyóiratjellege megmaradt, de már publikációs lehetőséget biztosított a Belügyminisztérium vezetőinek, hogy az egyes kérdésekben kialakított álláspontjukat 12 ezer előfizetőkön keresztül közzéadják a személyi állománnyal.⁶³

Tíz év múlva – beleszámítva a jogelőd *Rendőrségi Szemle* tíz évét is – már a húszéves *Belügyi Szemlé*t köszönti Benkei András belügyminiszter. Hangsúlyozva, hogy a folyóirat 1973 elejéig kiadott, több mint huszonötezer oldal terjedelmű kötetei bizonyítják, hogy a lap eredményesen tevékenykedett a különböző fontos belügyi intézkedések szélesebb körű megismertetéséért, harcolt az öncélúság, valamint a befelé fordulás ellen. Aktívan támogatta a tudományos technikai forradalom eredményeinek felhasználását. A folyóirat a belügyi szervek vezetőinek és beosztottainak elismert fórumaként közkedvelté lett nemcsak a belügyi állomány, hanem a társszervek körében is.⁶⁴

A belügyi testvérnapok szerkesztőségeinek üdvözlétéből kiderült, hogy a '63-tól *Belügyi Szemlé*ként megjelenő folyóirat mind kiállításában, mind tartalmában eleget tesz rendeltetésének: a belügyi állomány politikai, szakmai ismereteinek magas szinten történő gyarapítását szolgálja, s a belügyi szervek egymásrataltságának propagandáját, a sokoldalú együttműködésének formáit, lehetőségeit bemutató orgánumaként fejt ki tevékenységét.⁶⁵

⁶⁰ A Rendőrségi Szemle búcsúja (1962) 1184.

⁶¹ 0023 MNK BM parancs (1962)

⁶² Pap (1963) 12.

⁶³ Nyerges (1993) 1., 19–20.

⁶⁴ Benkei (1973) 3.

⁶⁵ Kovács–Toldy et al. (1973) 6.

A negyedszázados múltra visszatekintő folyóiratot az 1978. évi első számában – szintén – Benkei András belügyminiszter úgy értékelte, hogy az létrejötté óta eredményes résztvevője a minisztérium tevékenységének.⁶⁶

Ugyanerre az évfordulóra az MRT Tömegkommunikációs Kutató Központ munkatársainak közreműködésével egy tanulmányban kikérdezte olvasóit a *Szemle* cikkeiről, szerkesztéséről. Az összegzésből kiderült, hogy a *Belügyi Szemle* nagyon szép kivitelű, sokoldalú, minden belügyi dolgozó számára hasznos olvasmány, azonban a válaszadók 70%-a előfizette volna a folyóirat csak bizonyos szintű vezetők számára megküldött *Külföldi Figyelő* című negyedéves mellékletét is. A megkérdezettek javasolták az elméleti cikkek részarányának csökkentését, valamint a kritikai hangvételt és az idősebb rendőrök megbecsülésével, illetve a korszerű technikai eszközök alkalmazásával foglalkozó írások számának növelését.⁶⁷

A harmincöt éves évforduló kapcsán született írásban a folyóirat erényei közül kiemelték a vezetési eszközként való alkalmazhatóságát, valamint, hogy hasábjain jól megférnek a gyakorlati és elméleti kérdések a belügyi munkához kapcsolódó tudományos közleményekkel.⁶⁸

Ugyanebben a számban dr. Déri Pál, aki 1953–1955 és 1961–1984 között negyedszázadon át főszerkesztette a *Szemlét*, jó érzéssel idézte fel, miként sikerült kollégáival közösen a szerkesztőségében demokratikus szerkesztési módszereket megvalósítani. Írása zárásaként pedig azt kívánta a *Szemle* akkori szerkesztőségének, hogy használják tevékenységükből, tapasztalataikból, amit jónak látnak, és vessék el, ami rossz volt, vagy legalábbis túlhaladott. Egy demokratikus jogállam követelményeire, a törvény tántoríthatatlan tiszteletére készítse fel az állományt, és bátran védelmezze a szigorúan semleges rendőrség szellemét.⁶⁹

A következő főszerkesztő, dr. Finszter Géza 1984 és 1988 között vezette a *Szemle* szerkesztőségét. Mint találónan jellemzi, olyan különös időszakban, amelynek végén „a tévében sorozat ment a szovjet pártfőtitkárok temetéséről, Gorbacsovtól pedig féltettük aranyérmes helyünket a nyitottságban és a demokráciában (amelyben viszont furcsa módon hittünk)... Amikor a tudományok évtizedekkel jártak a tételes jog és fényvéekkel a joggyakorlat színvonala előtt.”⁷⁰ Az olvasók véleménye mindig nagyon fontos volt a szerkesztőség számára: „Tudtuk, hogy hitelünk csak akkor lesz, ha a lapból azt a valóságot ismerik meg, amelyben valamennyien éltünk. Igyekeztünk betartani Deák Ferenc egymondatos sajtótörvényét, azt hogy »nem szabad hazudni«. Amikor pedig igazat mondtunk, akkor valahogy ettől jó kedvünk támadt.”⁷¹

A fél évszázados folyóirat hagyományos miniszteri köszöntőjében dr. Lampérth Mónika megállapította: „Az elmúlt évtizedekben e lap tárgyalta – bizonyos elkerülhe-

⁶⁶ Benkei (1978) 4.

⁶⁷ Nyerges (1978) 17.

⁶⁸ Váry (1988) 3.

⁶⁹ Déri (1993) 9.

⁷⁰ Finszter (1993) 16.

⁷¹ Finszter (1993) 16.

tetlen ideológiai befolyásokat nem számítva – a rendvédelem aktuális problémáit, a világban érzékelhető tendenciákat és a tudományos eredményeket. Később helyt adott az újabb idők modern tudományainak, olyan publikációknak, amelyek a közbiztonság és a rendészet kérdéseit a kriminológia, a kriminálszociológia, a kriminálpszichológia, a büntetőjog szempontjából értékelik és elemzik. Felvállaltan széles szakmai spektrumába egyaránt belefért a bűnmegelőzés és a bűnüldözés, a határőrizet és a jogalkotás, a közigazgatás-fejlesztés és a nyomozati tapasztalat. Ez a folyóirat volt az első, amely foglalkozott a rendvédelem XXI. századi kihívásaival, és helyt adott a magyar rendőrség minőségfejlesztési programjának.⁷²

Következtetések

A *Belügyi Szemle* a hasonló tematikájú jogi szakfolyóiratokkal: a *Jogtudományi Közlöny*-nyel, a *Magyar Joggal*, továbbá az indulásakor az *Állam és Igazgatás*ként megjelent lappal történő összehasonlító elemzéséből kiolvasható, hogy a rendészeti szaklap propagandaszerepének alkalmazása tovább gazdagította a belügyi vezetés lehetőségeit a saját törekvéseinek a szervezeten belüli és a társadalmi kifejezésére. A folyóiratnak a hazai jogi tudományos életben való bekapcsolódása, annak szabályaihoz történő illeszkedése egészen a rendszerváltásig és ezt követően napjainkban is hozzájárul a belügyminisztériumi tevékenység tudományos szintű elismeréséhez, népszerűsítéséhez. A folyóirat alakulásakor a lap nyíltan hirdetett politikai elkötelezettsége jó ideig áthatotta a szakmai anyagokat is, bár a hatvanas évektől fokozatosan háttérbe szorultak a politikai hatások és a lap arculatában mindinkább meghatározóvá váltak a szakmai és a tudományos szempontok. Bár a rendszerváltás a politikai hatások közvetve, néha közvetlenül többé-kevésbé mindig akadályozták a magasabb szakmai határfok érvényre jutását.

A tanulmányból látható, hogy a *Belügyi Szemle* és lapelődei által felhalmozott szellemi érték jól hasznosítható értékekkel szolgál napjaink közszolgálatára, belügyi igazgatására, belügyminisztériumi működésére, a mai rendészeti tudományos folyóirat fejlesztésére.

IRODALOMJEGYZÉK

- Állam és Közigazgatás Szerkesztőbizottsága (1949): Közös feladataink. *Állam és Közigazgatás*, 1. évf. 1. sz. 2–3.
- Benedek Jenő (1964): Tízéves a Magyar Jog. *Magyar Jog*, 10. évf. 10. sz. 3.
- Benkei András (1973): Miniszteri köszöntő. *Belügyi Szemle*, 25. évf. 1. sz. 3–4.
- Cikkgyűjtemény (1953): Az ügyvédség problémái a népi demokratikus államokban. *A Jogtudományi Közlöny melléklete*, 8. évf. 1. sz. 1–65.
- Deák József (2013): Az állambiztonsági propagandától a nemzetbiztonságig – a Belügyi Szemlében megjelentek tükrében. *Rendvédelem*, 2. évf. 3. sz. 15–22. Forrás: www.rvki.hu/images/downloads/rentudfoly/2013.%20vi%203.%20szm.pdf (2017. 07. 20.) (2017.07.18.)

⁷² Lamperth (2003) 3.

- Deák József (2014a): The Police, then Interior Review for the forming of the science of law enforcement; from its beginning to the change of the political system. *West Bohemian Historical Review*, Vol. 3. No. 2. 237–254.
- Deák József (2014b): A rendészettudomány kialakulása és fejlődése a Belügyi Szemle tükrében (1953–2013). *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények*, XV. Pécs. 355–359.
- Deák József (2017): A Belügyi Szemle közpolitikai, rendszertelméleti és szerkezeti fejlődése a rendszerváltásig. *Hadtudományi Szemle*, 10. évf. 2. sz. 339–351.
- Déri Pál (2003): Az 50 éves Belügyi Szemlére emlékezve. *Belügyi Szemle*, 50. évf. 1. sz. 5–16.
- Diczig István (1984): A bűnözés megelőzésének néhány kérdése a jogalkotás és a jogalkalmazás tükrében. *Magyar Jog*, 30. évf. 10. sz. 830–845.
- Erdei Ferenc (1954): Mit vár az igazságszolgáltatás a „Magyar Jog”-tól? *Magyar Jog*, 1. évf. 1. sz. 1.
- Finszter Géza (1993): Főszerkesztői önvallomás. *Rendészeti Szemle*, 31. évf. 1. sz. 14–18.
- Gábor József (1969): A hivatásos pártfogókról. *Állam és Igazgatás*, 21. évf. 12. sz. 1138–1143.
- Habermann Gusztáv (1957): A büntetőbírói ítélet kötelező erejének kérdéséhez. *Jogtudományi Közöny*, 11. évf. 1–3. sz. 70–79.
- Hevényi Attila (1989): Reflexió Szabó András: „A büntetőjog reformja – a reform büntetőjoga” című cikkére. *Magyar Jog*, 35. évf. 5. sz. 441–448.
- Ijjas József (1989): Alkotmány és jogállam. *Állam és Igazgatás*, 41. évf. 6. sz. 561–565.
- Kilényi Géza (1989): Az alkotmányosság védelmének szervezeti garanciái a különböző országokban. *Magyar Jog*, 35. évf. 7. sz. 5–12.
- Király Tibor (1963): A védelem és a védő a büntető ügyekben. *Belügyi Szemle*, 10. évf. 1. sz. 90–96.
- Király Tibor (2003): A magyar büntető eljárásjog fél évszázados történetének vázlata. *Belügyi Szemle*, 50. évf. 1. sz. 17–35.
- Korinek László (1993): Egy folyóirat évfordulói. *Rendészeti Szemle*, 40. évf. 1. sz. 5–8.
- Korinek László (2012): *Egy folyóirat útja a szolgálati használattól a társadalom szolgálatáig, Belügyi Szemle 60 év, hatvan bűncselekmény*. Budapest, Belügyi Szemle Szerkesztősége.
- Kovács Jenő – Toldy János (1973): A testvéri lapok szerkesztőségének üdvözlete. *Belügyi Szemle*, 21. évf. 1. sz. 5–6.
- Lamperth Mónika (2003): Miniszteri köszöntő a Belügyi Szemle megjelenésének 50. évfordulójára. *Belügyi Szemle*, 50. évf. 1. sz. 3–5.
- Markója Imre (1969): Büntető jogpolitikánk és a büntetőjog kodifikációja. *Magyar Jog*, 15. évf. 5. sz. 263–269.
- Nyerges Lajos (1978): Olvasói vélemények a Belügyi Szemle cikkeiről, szerkesztéséről. *Belügyi Szemle*, 26. évf. 1. sz. 5–17.
- Nyerges Lajos: (1993) Ünnepi köszöntő. *Rendészeti Szemle*, 41. évf. 1. sz. 19–20.
- Olti Vilmos (1953): A védő szerepe a burzsoá és a szocialista büntető eljárásban. *Jogtudományi Közöny*, 8. évf. 10–11. sz. 424–432.
- Pap János (1963): A Belügyi Szemle elé. *Belügyi Szemle*, 10. évf. 1. sz. 5–12.
- Páricsi Viktor (1989): A Népköztársaság Elnök Tanácsa vagy a Népköztársaság elnöke? (Gondolatok a köztársasági elnöki intézmény időszerűségéről). *Állam és Igazgatás*, 41. évf. 3. sz. 301–306.
- Pintér Sándor (2013): Hatvanéves lett a Belügyi Szemle. *Belügyi Szemle*, 60. évf. 1. sz. 5–6.
- Szamel Lajos (1974): Magyar Zoltán és a közigazgatástudományi iskola. *Állam és Igazgatás*, 36. évf. 4. sz. 294–298.
- Szerkesztőbizottság (1953): Előszó. *Rendőrségi Szemle*, 1. évf. 1. sz. 3–5.
- Szerkesztőség (1962): A Rendőrségi Szemle búcsúja. *Rendőrségi Szemle*, 10. évf. 12. sz. 1184.
- Szerkesztőségi cikk (1953): *Állam és Igazgatás*, 5. évf. 12. sz. 605–606.
- Szerkesztőségi cikk (1955): *Állam és Igazgatás*, 7. évf. 12. sz. 756.
- Szerkesztőségi cikk (1959): Közös feladataink. *Állam és Igazgatás*, 11. évf. 4. sz. 2.
- Tóth Mihály (1989): Nyomozás és védelem (A fal lehet üveg is.). *Magyar Jog*, 35. évf. 4. sz. 351–358.
- Tölgyessy Péter (1989): Érdekképviseleti részvétel az állami döntéshozatali eljárásokban. *Állam és Igazgatás*, 41. évf. 5. sz. 404–410.

- Vas-Zoltán Péter (1953): A törvényesség követelése – az osztályharc eszköze a burzsoá országokban. *Jogtudományi Közlöny*, 8. évf. 10–11 sz. 418–426.
- Váry Miklós (1988): A Belügyi Szemle 1988-as évfolyama elé. *Belügyi Szemle*, 36. évf. 1. sz. 3–5.

Internetes forrás

0023 MNK BM parancs. (1962) Forrás: www.abparancsok.hu/sites/default/files/parancsok/10_21_23_1962.pdf (2017. 07. 20.)

ABSTRACT

Internal Review 1953-1990: Political Commitment Versus Science

DEÁK József

How the analytical-evaluating processing of the great amount of information in the Review may serve the development of public service and the internal administration and operation. The integration of the Review in the national science and adjusting to its norms contributes to scientific-level recognition and popularization of the ministry activities. The application of the law enforcement journal as a means of propaganda further enriched the possibilities of the Interior Ministry leaders to express their aims. In the journal's history, the first openly communicated political commitment gradually left scope for professional and scientific aspects from the 60s, but all along it hindered the expression of higher scientific efficiency, however, with different intensity in different periods.

Keywords: *Internal Review, public service, internal administration, professional and scientific aspects*